

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Školní družina

**Masarykova Základní škola a mateřská škola Hnojník 120,
okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace 739 53**

Školní vzdělávací program školní družiny je v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. § 28odst. 1. formuluje konkrétní cíle vzdělávání i jeho obsah, navrhuje odpovídající výchovné formy, obsahuje časový plán, charakterizuje materiální, personální a ekonomické podmínky školní družiny, vytváří podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, vymezuje podmínky pro dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků.

Verze č. 1/2016

**Školní vzdělávací program školní družiny
při Masarykově Základní škole a mateřské škole Hnojník 120,
okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace, 739 53 Hnojník**

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název: Školní družina při Masarykově Základní škole a mateřské škole Hnojník 120
Adresa: Hnojník 120, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace, 739 53 Hnojník
IČO: 750 26 708
IZO školy: 600 133 851
Telefon: +420 558 694 275, +420 727 946 229
Web: www.zshnojnik.com
E-mail: sekretariat@zshnojnik.com
Ředitelka školy: Mgr. Dagmar Tobolová
Vychovatelky ŠD: Marie Bijoková, Naděžda Rzymanová
Počet oddělení: 2
Zřizovatel: Obec Hnojník
Vydán dne: 1. 9. 2016

2. CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ

Školní družina, dále jen ŠD, je součástí Masarykovy Základní školy a mateřské školy Hnojník a ve dnech školního vyučování tvoří mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. Není pokračováním školního vyučování, má svá specifika. Hlavním posláním školní družiny je rozvoj talentu, zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků a dohledu nad nimi. Realizuje tedy výchovnou, vzdělávací i zájmovou činnost mimo školní vyučování. Činnost ŠD je určena přednostně pro žáky 1. stupně ZŠ.

Školní družina je součástí ZŠ a nachází se v přízemí školy. Pro svou činnost využívá dvě třídy, součástí jsou i prostory k rozvoji esteticko-výchovné činnosti a přípravě na vyučování.

Školní družina pro svou činnost využívá i další prostory školy (tělocvičny, tělovýchovný areál školy, keramickou dílnu, PC učebnu, knihovnu). Většina prostor je bezbariérově přístupná.

V době všech prázdnin se činnost ŠD přerušuje.

Stravování žáků probíhá společně s vychovatelkami ve školní jídelně. Ve spolupráci se školní jídelnou je také zajištěn pitný režim.

3. CÍLE ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

- a) Probouzet v žákovi kladný přístup ke škole a ke vzdělávání, naučit jej rozlišovat čas práce, čas odpočinku a relaxace. Rozvíjet jeho vlastní přístup k získávání nových vědomostí pro jeho osobní všeobecný rozhled, umožnit osvojení si strategie učení a motivovat pro celoživotní učení, podněcovat k tvořivému myšlení, logickému

uvažování a řešení problémů, pomáhat rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi.

- b) Výrazně motivovat k nabízené zájmové činnosti a rozvíjet praktické dovednosti v zájmových činnostech, naučit vztahu k vlastnoručně vytvořenému výkresu, výrobku či naučené písni, využívat dětské zvědavosti k samostatnému myšlení a tvoření vlastních prací, zhodnotit svou činnost a uvědomit si sebe, svůj čas na práci, své chování a postoje.
- c) Naučit žáka správným zásadám chování ke spolužákům a vrstevníkům
  - dbát na oslovování a zdravení, žádost o pomoc ve škole při práci, nevyvolávat konfliktní situace, rozvíjet pomoc starších žáků k mladším,
  - rozvíjet samostatné řešení problému, vytvoření postoje k problému, rozvíjet kamarádství, rozpoznávat lidi ve třídě, skupině, družině,
  - vést komunikaci,
  - rozvíjet schopnosti spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,
  - vést k toleranci ke spolužákům jiné kultury, bez předsudků ke společenským vrstvám a majetku.
- d) Naučit žáka správnému chování k pedagogům, občanům obce a ostatním dospělým
  - dbát na oslovování a zdravení, rozpoznávat rozdíl od zdravení žáků a dospělých, učit se žádat o pomoc,
  - oslovování a etika při jednání s příchozími do školy,
  - prevence před vlastním ohrožením, využití preventivního programu formou socializačních her,
  - vést k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a hodnotám,
  - vytvářet potřebu projevu pozitivních citů, rozvíjet vnímavost a citové vztahy k lidem.
- e) Vést žáka aktivně ke vztahu k vlastnímu zdraví, zdravému prostředí ve společnosti a přírodě
  - učit žáky aktivně chránit zdraví a být za ně zodpovědný,
  - účastnit se školního programu v oblasti environmentální výchovy,
  - vysvětlovat neznámé či nepochopené pojmy,
  - využívat akcí preventivního programu,
  - uskutečňovat a podporovat vycházky do okolí, hledání zdravého prostředí pro živočichy a rostliny.

4. DÉLKA A ČASOVÝ PLÁN

Vzhledem k proměnlivosti organizační struktury školní družiny je časové rozvržení činností školní družiny zpracováváno na každý školní rok, tj. od září do června. Práce v zájmových útvarech je přizpůsobena dané věkové kategorii. Roční cyklus je průběžně doplňován a obměňován, kreativně reaguje na měnící se podmínky, propojuje a přesouvá témata.

5. FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Veškeré činnosti školní družiny jsou založeny na hrách, které přináší dětem nové informace, znalosti, dovednosti a zážitky. Z důvodu vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí se také využívá forma individuální práce. Otevřená nabídka spontánních činností je základem neformální kamarádské komunikace. Příležitostně se také využívá forma besídek, soutěží a vystoupení.

- a) **Pravidelná činnost** – je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového vzdělávání v oblasti
- esteticko-výchovné (výtvarné a tvořivé techniky, ruční dílny a další tvůrčí činnosti - výsledné práce slouží k výzdobě školní družiny a školy, úklid pomůcek, účast na školních projektech),
  - odpočinkové a relaxační (relaxace s hudbou, poslechová četba, stolní hry, zpívání, vyprávění, práce s knihami a časopisy, hry a soutěže),
  - sportovní a pohybové aktivity (přírodovědné vycházky, využití tělovýchovného areálu školy),
  - sebeobslužných činností a zdravého vývoje (rozvíjení hygienických návyků, udržování pořádku, prohlubování zdravé životosprávy),
  - osobnostního rozvoje žáků a přípravy na vyučování (hry a aktivity na rozvoj logického myšlení, paměti, tvořivosti, sebepoznávací činnosti, relaxační techniky, didaktické hry, rozšiřování a prohlubování znalostí získaných ve školním vyučování, po domluvě s rodiči pomoc při vypracovávání domácích úkolů),
  - prevence soc. patologických jevů, poradenská a informační činnost k různým oblastem zájmové činnosti.
- b) **Příležitostná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost** - zahrnuje výchovnou, vzdělávací, zájmovou a rekreační činnost organizovanou nepravidelně podle potřeb dětí a možností ŠD. Není zahrnuta do standardní týdenní skladby činností. Činnosti, které se nekonají v sídle organizace, pořádá škola a ŠD (drakiáda, karneval, sportovní soutěže, návštěva knihovny, kina, muzea, besedy a další).
- c) **Nabídka spontánních aktivit** – tyto činnosti jsou zahrnuty do denního režimu jednotlivých zájmových aktivit školní družiny (stolní hry, odpočinkové aktivity, povídání s kamarády, individuální hry a zájmy)

Ve všech činnostech je prostor věnován rozvoji nadaných žáků, žáků se specifickými potřebami a formám individuální práce. Mezi metody práce patří také rozhovory, dramatizace, komunitní kruhy.

6. OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ

Činnostmi zájmových útvarů školní družiny rozvíjíme osobnost žáků, snažíme se nenásilnou a zajímavou náplní těchto činností o doplňování znalostí a dovedností žáků.

Vzdělávací oblast – ČLOVĚK A JEHO SVĚT

- samostatnost a správné vystupování na veřejnosti
- zvládání základních sebeobslužných činností
- pěstování kladných mezilidských vztahů
  - vztahy v rodině, trávení volného času, pomoc starším osobám, chování k vrstevníkům i dospělým osobám, oslovování kamarádů i dospělých
- poznávání a ochrana přírody
  - starost o zvěř v lese (návštěva lesa v zimě, sběr kaštanů a žaludů, beseda s myslivcem)
  - rozhovory s žáky o užitečnosti přírody
  - připomínání lidových přísloví a pranostik, lidových tradic
  - vycházky – všímání si změn v přírodě

Tematické okruhy

a) Místo, kde žijeme

- poznávání nejbližšího okolí
- organizace života v rodině, ve škole, ve společnosti a obci
- poznávání okolí školy, cesty do školy a ze školy
- poznávání služeb a důležitých budov v obci (knihovna, obecní úřad, pošta, obchody..)
- tematické vycházky

b) Lidé kolem nás

- osvojování zásad vhodného chování a jednání mezi lidmi
- uvědomování si významu a podstaty tolerance a vzájemné úcty
- seznámení se základními právy a povinnostmi
- osvojování a dodržování základů společenského chování, umění sdělit poznatek, schopnost naslouchat, tolerance ve skupině
- vytváření kladných vztahů ke spolužákům

c) Lidé a čas – základem naplňování tohoto okruhu bude ve školní družině především sestavování správného režimu dne a jeho dodržování

- jak správně využívat svůj čas, vytvářet návyky na pravidelnou přípravu k vyučování
- tvorba základů pro využívání smysluplné volnočasové aktivity

d) Rozmanitost přírody

- seznámení se s rozmanitostí a proměnlivostí živé i neživé přírody
- tematické vycházky a pobyty v přírodě
- pozorování změn v přírodě, výtvarné a jiné zpracování těchto poznatků
- péče o pokojové rostliny
- seznámení žáků s tříděním odpadu

e) Člověk a jeho zdraví – aktivity související s tímto tematickým okruhem budou směřovat k průběžné péči o osobní hygienu, předcházení úrazů, dbaní na bezpečnost při činnostech, zařazovány budou aktivity pohybové a tělovýchovné, pravidelný pobyt venku i v tělocvičně školy

Propojení vzdělávacích obsahů oborů přispívá ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňuje proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí. V rámci pedagogického procesu ve ŠD se prioritně zaměřujeme na rozvoj následujících klíčových kompetencí.

a) Kompetence k naplnění volného času

- rozvoj schopnosti aktivního využití volného času
- vybírání si přiměřených aktivit ke kompenzaci stresu
- vytváření návyků pro udržení zdravého životního stylu
- plánování, organizace a řízení vlastního volného času
- seberealizace

b) Občanská kompetence

- respekt k druhým, respekt k odlišnostem osobním, kulturním, náboženským a dalším
- pomoc v tísni
- odolávání nátlaku druhých i větší skupiny v situacích, se kterými nesouhlasí
- odolávání psychickému nátlaku, vyhodnocení situace
- odpovědné jednání – samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i veřejném
- dodržování zákonů, respektování práv a povinností svých i druhých
- jednání se zásadami společenského chování
- uvědomění si hodnoty majetku svého i jiných osob
- pochopení a vnímání tradice, historie, kultury, významu životního prostředí pro člověka
- zabezpečení ochrany zdraví

c) Sociální a interpersonální kompetence

- posuzovat reálně své fyzické a duševní možnosti, odhadovat výsledky své práce
- odpovědný přístup, samostatné rozhodování, projevy citlivosti a ohleduplnosti
- stanovovat si cíle a priority, pocit sebeuspokojení a sebeúcty
- využívat zkušenosti jiných lidí, spolupráce ve skupinách, přijímání kompromisu
- vyjadřovat své názory, přijímat hodnocení svého jednání, přijímat kritiku, spolupracovat při řešení problémů
- vstřícné mezilidské vztahy, tolerance k odlišnostem, solidárnost
- respektování dohodnutých pravidel, umět jednat s dospělými i vrstevníky
- zvládání svých emocí a sebereflexe
- upevnění hygienických návyků

d) Komunikativní kompetence

- umět se souvisle vyjádřit mluveným slovem, vhodně se prezentovat, užívat mimoslovní komunikace, rozvíjet slovní zásobu, používat kultivovaný projev
- nebát se vyjádřit svůj názor, argumentovat vhodným způsobem, obhajovat své názory
- naslouchat názorům druhých, respektovat je, řešit konflikty
- vedení dialogu, schopnost kompromisu
- využívat všech informačních a komunikačních prostředků, pracovat s informacemi

e) Kompetence k řešení problémů

- dokázat samostatně řešit problém nebo požádat o pomoc druhého

- nést odpovědnost za své chování a rozhodnutí, objektivně hodnotit své jednání
- nenechat se odradit případným nezdarem a hledat další řešení
- všimnout si problémů druhých, umět nabídnout řešení a pomoc
- umět vyhledat informace k řešení problémů
- využívat získaných znalostí, vědomostí, zkušeností a dovedností
- chápat, že vyhýbání se problému, není řešení
- hledat různé způsoby řešení
- učit se pravdomluvnosti, iniciativě, kreativě, spontánnosti

f) Kompetence pracovní a k učení

- používat bezpečně pracovní pomůcky a vybavení
- udržovat pořádek ve svých věcech a na pracovním místě
- schopnost pracovat podle instrukcí a návodů
- vážit si práce své i ostatních
- efektivní učení, dokončení započaté práce, kritické zhodnocení práce své i druhých
- získávání vědomostí, hledání informací a souvislostí, kladení otázek
- uplatnění získaných poznatků v praktických situacích
- nabízet své dovednosti a výsledky své práce jiným
- pracovním přístupem chránit zdraví své i druhých, ohleduplnost k lidem kolem sebe a přírodě

7. PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Školní družina respektuje individualitu každého žáka, vytváří přiměřené prostředí pro jeho všestranný rozvoj, ve školní družině je významný prostor pro integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Integrace těchto dětí probíhá individuální formou, tj. začlenění jednoho nebo více dětí do jednotlivých zájmových útvarů a aktivit. V oblasti organizační je věnována pozornost i spolupráci se zákonnými zástupci účastníka zájmového vzdělávání, je postupováno v souladu s doporučeními odborných lékařů a školských poradenských zařízení. Školní družina spolupracuje s výchovným poradcem a asistenty pedagoga i třídními učiteli a společně se podílí na přípravě dílčích činností pro tyto žáky.

8. PODMÍNKY PŘIJÍMÁNÍ UCHAZEČŮ A PODMÍNKY PRŮBĚHU A UKONČOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Zájmové útvary ŠD mají nízkoprahový charakter, tj. jsou otevřené všem zájemcům, účast v aktivitách je založena na dobrovolnosti. Činnost ŠD je určena přednostně pro žáky 1. stupně, ale účastníkem může být i žák 2. stupně základní školy, pokud nenavštěvuje školní klub.

O přijetí žáka do školní družiny rozhoduje ředitelka školy. Pro přijetí musí žáci odevzdat řádně vyplněný zápisní lístek, jehož součástí je rozsah docházky žáka a způsob odchodu žáka ze ŠD. Zápisní lístek je k vyzvednutí u třídního učitele, vychovatelek školní družiny,

na sekretariátě školy, či ke stažení na webových stránkách školy. Na přijaté žáky se vztahují veškerá práva a povinnosti účastníka zájmového vzdělávání. Přihláška je platným dokumentem ŠD.

Docházka do ŠD je pro přihlášené žáky povinná. Pobyt žáka ve školní družině je zaznamenáván v přehledu výchovně vzdělávací práce. Omluvu nepřítomnosti žáka ve ŠD, odchylky od docházky žáka, odchod žáka s jinou osobou nebo v jinou dobu než je uvedeno v zápisním lístku, sdělí rodiče vychovatelkám písemně nebo elektronicky a to nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka.

Odhlašování žáků ze ŠD během školního roku lze provést na základě písemných žádostí zákonných zástupců žáka, a to pouze ze závažných důvodů. Jestliže žák vážným způsobem poruší řád ŠD či ohrozí zdraví své nebo ostatních dětí, může ředitelka školy po předchozím projednání se zákonnými zástupci rozhodnout o jeho vyloučení.

Dočasné umístění dítěte ve školní družině, které není přihlášeno k pravidelné docházce, je možné pouze po domluvě s vychovatelkou. Činnosti školní družiny se mohou zúčastňovat i žáci nezařazení do ŠD, pokud se této činnosti neúčastní plný počet žáků stanovený pro skupinu. Tato činnost může být nabízena za úplatu.

9. POPIS MATERIÁLNÍCH PODMÍNEK

Činnost ŠD probíhá v předem určených prostorech školy, které splňují požadavky na prostředí stanovené vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Jedná se zejména o bezpečnost, snadné udržování pořádku a čistoty, dostatek prostoru, přiměřené vybavení odpovídajícím nábytkem a dalším zařízením. Využívány jsou také tělocvičny a tělovýchovný areál školy, k dispozici je počítačová učebna, knihovna, studovna, odborné učebny (učebna výtvarné výchovy, učebna šití a vaření, keramická dílna). Prostory ŠD splňují estetická kritéria, přihlášení žáci se na výzdobě přímo podílí. Výzdoba je obměňována a sleduje práci žáků v ročních obdobích. Žáci jsou vedeni k šetrnému zacházení s tímto majetkem. Čistotu a údržbu zajišťují uklízečky a školník.

10. POPIS PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK

Vychovatelky jsou iniciátorem a průvodcem při činnostech, které motivuje, přímo nebo nepřímo řídí, hodnotí. Probouzejí v žácích aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, chuť dívat se kolem sebe a podněty vnímat.

Vychovatelky během celého pedagogického působení podporují všeobecný rozvoj žáků ve všech složkách jeho vývoje, spolupracují s učiteli a dalšími odborníky.

Vychovatelky splňují předpoklady pro výkon činnosti vychovatelek a jsou podřízeni vedoucí vychovatelce.

Profil vychovatelek ve ŠD:

- umí vytvořit příznivé sociální klima, umí efektivně jednat s účastníky činnosti
- mají organizační schopnosti, dokáží získat žáky ke spolupráci pro svůj program
- využívají širokou škálu zájmových aktivit přiměřených věku účastníků
- jsou kreativní
- mají právní vědomí

- znají bezpečnostní předpisy pro práci ve volnočasových aktivitách

11. POPIS EKONOMICKÝCH PODMÍNEK

Školní družina je součástí Masarykovy Základní a mateřské školy Hnojník, která je příspěvkovou organizací. Zřizovatelem je obec Hnojník. Za pobyt ve školní družině je vybírána úplata, která činí 100,- Kč měsíčně. Úplata je splatná předem, platí se zpravidla pololetně, do 20. dne daného pololetí. O výši úplaty rozhoduje ředitelka po dohodě se zřizovatelem. Takto získané finanční prostředky slouží k provozu školní družiny, k zajištění pomůcek pro její činnost. Pokud za dítě není uhrazena úplata, ředitelka školy může rozhodnout o vyloučení žáka ze školní družiny. V odůvodněných případech může ředitelka výši úplaty snížit nebo od úplaty osvobodit.

12. POPIS PODMÍNEK BEZPEČNOSTI PRÁCE A OCHRANY ZDRAVÍ

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví je jednou ze základních povinností školského zařízení. Otázky bezpečnosti jsou stanoveny školním řádem, vnitřním řádem ŠD. Zařízení ŠD zjišťuje a vyhodnocuje možná rizika vyplývající z činnosti při různých formách zájmového vzdělávání v různém prostředí a přijímá opatření k prevenci rizik. Je zjišťována nejen bezpečnost fyzická, ale také sociální a emocionální.

Pro činnost ŠD platí stejná ustanovení o BOZ jako v době vyučování. Pokud ŠD využívá pro svoji činnost odborné učebny (tělocvičny, učebna šití a vaření, keramická dílna, knihovna), řídí se příslušnými řády pro tyto pracovny. Žáci přihlášení do ŠD jsou na začátku školního roku poučeni o BOZ a záznam o poučení je uveden v přehledu výchovně vzdělávací práce.

Bezpečnému působení v rámci ŠD napomáhá:

- neustálý dozor vychovatelek, výchova ke zdravému životnímu stylu, vytváření pohody prostředí, respekt k potřebám jedince,
- vhodná struktura činnosti vedoucí k vyváženému stavu tělesné, duševní a sociální pohody,
- zdravé prostředí užívaných prostor (vhodné vybavení, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, hygienické vybavení),
- bezpečné pomůcky, seznámení se správnými způsoby používání nástrojů a různých předmětů,
- ochrana účastníků před úrazy,
- dostupnost prostředků první pomoci, kontakt na lékaře, seznámení s postupem při úrazu nebo v případě požárů,
- věková přiměřenost činností,
- zajištění bezpečnosti a ochrany žáků před soc. patologickými jevy, před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí,
- seznámení žáků s možnými riziky pohybu ve škole i mimo ni a možnými následky různých činností,
- poučení o zásadách správného chování nejen ve škole, ale také na veřejnosti a na komunikacích, poučení o chování v době prázdnin.

13. DOKUMENTY ŠKOLNÍ DRUŽINY

Školní vzdělávací program je k dispozici u ředitelky školy nebo u vychovatelek. Je veřejný, nahlížet do něj může každý a pořizovat si z něj opisy a výpisy. Za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii.

Ve školní družině se dále vede tato dokumentace:

- vnitřní řád školní družiny
- zápisní lístky do ŠD, jejich součástí je písemné sdělení zákonných zástupců žáka o rozsahu docházky a způsobu odchodu žáka ze školní družiny
- přehled výchovně vzdělávací práce ŠD, včetně docházky dětí
- poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví
- celoroční plán školní družiny
- měsíční plány školní družiny

V Hnojníku 1. 9. 2016